

LTO-Internationale melkprijsvergelijking

2016

*prezzi di latte • melkprijzen • prix du lait • molkeprizen
milch preise • milk prices • maelke priser • maidon hinnat*

COLOFON

Uitgave

LTO Nederland
Vakgroep Melkveehouderij
Bezuidenhoutseweg 225
2594 AL Den Haag
Nederland
www.lto.nl

juni 2017

In samenwerking met

European Dairy Farmers (EDF) e.V.
Grüner Kamp 19-21
24768 Rendsburg
Germany
telefoon (+ 49) 4331 4360190
e-mail judit.kuehl@dairyfarmer.net
www.dairyfarmer.net

Uitgevoerd door

ZuivelNL
Postbus 93453
2509 AL Den Haag
Nederland
telefoon (+31) 70 2191600
e-mail koops@zuivelnl.org
www.zuivelnl.org

Downloaden

Het rapport kan in het Nederlands en in het Engels worden gedownload via www.milkprices.nl

© Overname van tekst is toegestaan met bronvermelding: LTO Internationale Melkprijsvergelijking, www.milkprices.nl

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1. Inleiding en leeswijzer	4
1.1 Inleiding	4
1.2 Leeswijzer	4
2. Melkprijzen 2016	5
2.1 Melkprijzevergelijking	5
2.2 Franse melkprijzen	7
2.3 Melkprijzontwikkeling buiten de Europese Unie	8
2.4 Zuivelmarkt 2016	11
3. Melkprijs- en zuivelmarktontwikkeling eerste helft van 2017	12
4. Toelichting berekende melkprijzen per zuivelonderneming	13
Bijlage I Melkprijzen 2009 t/m 2016	16
Bijlage II Gemiddelde koersen 2016 en 2015	16
Bijlage III Landelijke melkaanvoer en aandeel zuivelondernemingen	17

Voorwoord

2016 is in meerdere opzichten een bijzonder melkprijsjaar geworden. De gemiddelde melkprijs bereikte net niet het laagste niveau van 2009.

Voor de melkveehouders voelde het wel als een dieptepunt gezien de lange periode (sinds medio 2014) van steeds maar dalende melkpreizen en de daarmee gepaard gaande liquiditeitsproblemen op de bedrijven. Niet voor niets is het vangnet van de EU aangesproken en is in 2016 weer een behoorlijk grote interventievoorraad ontstaan van mager melkpoeder. Vooralsnog blijft deze voorraad boven de markt hangen met alle onzekerheden van dien.

De lage melkprijs sinds het einde van de melkquotering was in 2016 tevens de aanleiding voor de Europese Commissie om een vrijwillig melkvermindingsprogramma te starten.

Behalve de lage melkprijs was 2016 ook een bijzonder jaar vanwege de grote maandelijkse prijsverschillen. Na het dieptepunt medio 2016 vond de melkprijs in de tweede helft van 2016 een snelle weg omhoog. Binnen één kalenderjaar was er een groot verschil in maandelijkse melkpreizen. Voor melkveehouders, maar ook voor vele andere schakels in de keten, zijn deze schommelingen in de markt zeer lastig te managen.

Behalve voor de melkprijs was 2016 voor de Nederlandse zuivel en melkveehouderij ook een bijzonder jaar doordat de totale melkproductie in Nederland steeg naar het recordniveau van 14,3 miljard kg. Ondanks dit grote volume was er dus behoorlijk ruimte voor een melkpreisstijging in de tweede helft van 2016 en begin 2017.

Voor de Nederlandse melkveehouders was 2016 een onzeker jaar door de introductie van een nieuwe begrenzing in de vorm van fosfaatrechten. Deze worden ingevoerd met als doel de fosfaatproductie in Nederland terug te brengen tot onder het plafond dat als voorwaarde geldt voor derogatiebeschikking op grond van de Nitraatrichtlijn. De onzekerheid rond referenties heeft ertoe geleid dat veel melkveehouders extra melkkoeien hebben aangehouden. Dit heeft bijgedragen aan een grotere melkproductie.

Hoewel de fosfaatrechten pas in 2018 worden ingevoerd, moet in 2017 de fosfaatproductie en dus ook het aantal melkkoeien in Nederland teruggebracht worden.

Al met al was 2016 een vervelend, lastig en onzeker jaar, maar is er nu meer duidelijkheid en zijn de ontwikkelingen op de zuivelmarkt ook positief.

Kees Romijn
Voorzitter vakgroep LTO Melkveehouderij

1. Inleiding en leeswijzer

1.1 Inleiding

In opdracht van de vakgroep Melkveehouderij van LTO Nederland wordt maandelijks de LTO Internationale Melkprijsvergelijking gepubliceerd (www.milkprices.nl). Dit is een vergelijking van de door grote Europese zuivelondernemingen uitbetaalde melkprijzen en gebeurt in samenwerking met de European Dairy Farmers (EDF). EDF verzamelt de melkprijsgegevens. De berekeningen worden uitgevoerd door ZuivelNL.

Bij de gekozen methode wordt berekend welke prijs een melkveehouder zou ontvangen, wanneer de melk met een bepaalde samenstelling, kwaliteit en hoeveelheid geleverd zou zijn aan de verschillende zuivelondernemingen.

In dit rapport wordt uitgegaan van melk met standaard:

- 4,2% vet;
- 3,4% eiwit;
- Kiemgetal 24.999 per ml;
- Celgetal 249.999 per ml;
- Jaarleverantie van 500.000 kg.

De prijzen zijn exclusief BTW, af boerderij en inclusief nabetaling.

Benadrukt moet worden dat het géén vergelijking is van de gemiddeld uitbetaalde melkprijzen. De gemiddeld door een zuivelonderneming uitbetaalde melkprijs is afhankelijk van de werkelijke samenstelling, kwaliteit, hoeveelheid etc. van de geleverde melk. Ook kunnen op basis van de uitbetaalde melkprijzen geen conclusies worden getrokken over de prestaties van de ondernemingen. Immers, bij de beoordeling hiervan spelen veel meer factoren dan alleen de melkprijs een rol.

Na afloop van ieder kalenderjaar wordt een rapport gepresenteerd met de berekende melkprijzen voor het desbetreffende jaar. Dit jaarlijkse rapport verschijnt wanneer ook de nabetalings over het voorgaande boek-/kalenderjaar bekend zijn en dus verwerkt kunnen worden in de berekende melkprijzen. Deze nabetalings zijn niet gecorrigeerd voor het tijdstip van uitbetaling. In deze publicatie staan de berekende melkprijzen voor het kalenderjaar 2016.

Om te komen tot een melkprijs per kalenderjaar zijn de maandelijkse melkprijzen gewogen op basis van de landelijke melkaanvoercijfers (Bron: ZuivelNL). Voor 2016 is de weging gebaseerd op het gemiddelde van de maandelijkse melkaanvoer in 2014 en 2015, terwijl voor 2015 is uitgegaan van de melkaanvoer in de jaren 2013 en 2014.

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 staan de berekende melkprijzen in 2016 (paragraaf 2.1) gevolgd door een nadere analyse van de Franse melkprijzen (2.2), de melkprijsontwikkeling buiten de Europese Unie (2.3) en tot slot een beschrijving van de zuivelmarkt in 2016 (2.4).

In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de ontwikkelingen van de melkprijzen en de zuivelmarkt in de eerste helft van 2017.

In hoofdstuk 4 wordt per onderneming een nadere toelichting gegeven over de berekende melkprijzen.

In de bijlagen staat een overzicht van de melkprijzen 2009 t/m 2016 (bijlage I), de gemiddelde valutakoersen in 2016 en 2015 (bijlage II) en informatie over de aandelen van de zuivelondernemingen in de landelijke melkaanvoer (bijlage III).

2. Melkprijzen 2016

2.1 Melkprijvergelijking

Medio 2016 kwam een eind aan de prijsdaling die begon na de zomer van 2014. Dit heeft echter niet kunnen voorkomen dat de gemiddelde melkprijs van de EU zuivelondernemingen in 2016 ten opzichte van 2015 is gedaald met € 2,77 ofwel 8,9% naar € 28,30 per 100 kg. Hiermee was 2016 het op één na slechtste melkprijsjaar sinds de start van de melkprijvergelijking in 1999. Alleen in 2009 lag de gemiddelde melkprijs nog lager.

Behalve de lage melkprijzen viel het jaar 2016 ook op vanwege de grote maandelijkse prijsverschillen. Aan het begin van de zomer bereikten de maandelijkse melkprijzen een absoluut dieptepunt, terwijl ze aan het eind van het jaar sterk stegen.

Tabel 1. Melkprijzen 2016 en 2015

In € per 100 kg standaardmelk (exclusief BTW en inclusief nabetalingen)

Onderneming	land	2016 (€)		2015 (€)		2016-2015 (€)	2016/2015 (%)	nationale valuta
Granarolo (Noord)	IT	36,83	1	38,93	1	-2,09	-5,4%	
Valio	FI	35,21	2	36,03	2	-0,83	-2,3%	
Danone (Pas de Calais)	FR	31,57	3	33,07	6	-1,50	-4,5%	
FrieslandCampina	NL	30,80	4	33,22	5	-2,42	-7,3%	
Sodiaal (Pas de Calais)	FR	30,29	5	33,41	4	-3,12	-9,3%	
Savencia (Basse Normandie)	FR	29,78	6	32,69	7	-2,91	-8,9%	
Lactalis (Pays de la Loire)	FR	29,31	7	31,67	8	-2,36	-7,4%	
Arla Foods DK	DK	28,28	8	30,50	9	-2,22	-7,3%	-7,5%
Milcobel	BE	26,88	9	28,45	10	-1,57	-5,5%	
Dairy Crest (Davidstow)	UK	26,67	10	34,44	3	-7,77	-22,6%	-9,8%
Müller (Leppersdorf)	DE	26,10	11	28,16	12	-2,06	-7,3%	
Kerry Agribusiness	IE	24,84	12	28,29	11	-3,45	-12,2%	
DMK	DE	24,71	13	27,36	14	-2,66	-9,7%	
Dairygold	IE	24,63	14	27,85	13	-3,22	-11,6%	
DOC Kaas	NL	23,96	15	26,54	16	-2,58	-9,7%	
Glanbia	IE	22,99	16	26,58	15	-3,59	-13,5%	
Gemiddelde		28,30		31,07		-2,77	-8,9%	
Hochwald eG	DE	26,36		31,04		-4,67	-15,1%	
Emmi	CH	47,46		53,51		-6,05	-11,3%	-9,2%
Fonterra	NZ	28,02		21,05		6,98	33,1%	33,1%
Verenigde Staten klasse III	US	33,99		35,82		-1,83	-5,1%	-5,4%

Opmerkingen:

Ten opzichte van de vorige publicatie zijn een aantal wijzigingen doorgevoerd. Vanaf 2016 worden de melkprijzen van het Finse Hameenlinnan Osuusmeijeri en het Britse First Milk niet langer berekend en gepubliceerd.

Nieuw zijn de melkprijzen van het Finse Valio en het Ierse Dairygold. Beide zijn opgenomen in het gemiddelde. Door deze veranderingen is de gemiddelde melkprijs van 2015 niet gelijk aan de vorige publicatie.

Nieuw is ook de melkprijs van de Duitse Hochwald eG. Vooralsnog is deze niet opgenomen in het gemiddelde.

Mede doordat de melkprijzen van de kleine Finse coöperatie Hameenlinnan Osuusmeijeri niet langer worden berekend en gepubliceerd, staat nu de melkprijs van het Italiaanse **Granarolo** bovenaan gevolgd door nieuwkomer **Valio** uit Finland.

Hoewel de melkprijzen van beide ondernemingen in 2016 aanzienlijk minder zijn gedaald dan gemiddeld, is dat geen verklaring voor hun topklassering. Ook bij een gemiddelde daling zouden de melkprijzen van beide ondernemingen bovenaan staan.

In het algemeen liggen de melkprijzen in Italië en Finland ruimschoots boven het gemiddelde in de rest van de Europese Unie. Voor Italië zou een mogelijke verklaring de relatieve schaarste aan boerderijmelk kunnen zijn. Immers, Italië is netto importeur van zuivel en een groot deel van de beschikbare boerderijmelk wordt aangewend voor de productie van speciale soorten kazen, zoals Parmezaanse kaas en Grana Padano. Hierdoor is de melk die wordt verwerkt tot andere producten schaarser. Granarolo verwerkt veel melk tot verse zuivelproducten.

Omdat Finland een netto zuivelexporteur is gaat deze redenering niet op voor de hoge melkprijs van Valio. Wel produceert Valio relatief veel innovatieve producten met een hoge toegevoegde waarde.

Opvallend is de hoge notering van **Danone** en de **overige Franse** ondernemingen. Het lijkt dat de in Frankrijk gehanteerde melkprijssystematiek ertoe leidt dat de Franse melkprijzen relatief beter scoren in een slecht melkprijsjaar. In de volgende paragraaf 2.2 wordt hierop een toelichting gegeven.

Vooral door de goede bedrijfsresultaten in de tweede helft van 2016 heeft **FrieslandCampina** met een relatief hoge nabetaling de melkrijdsdaling kunnen beperken.

Hoewel de melkprijs van **Arla Foods** minder is gedaald dan gemiddeld (7,3% ten opzichte van gemiddeld 8,9%), ligt de berekende melkprijs opnieuw (net) onder het gemiddelde.

De melkprijs van **Milcobel** is voorlopig omdat de nabetaling over 2016 nog niet bekend is. Hierdoor kan de definitieve melkprijs uiteindelijk iets hoger of lager (maximaal minus € 0,47) uitvallen.

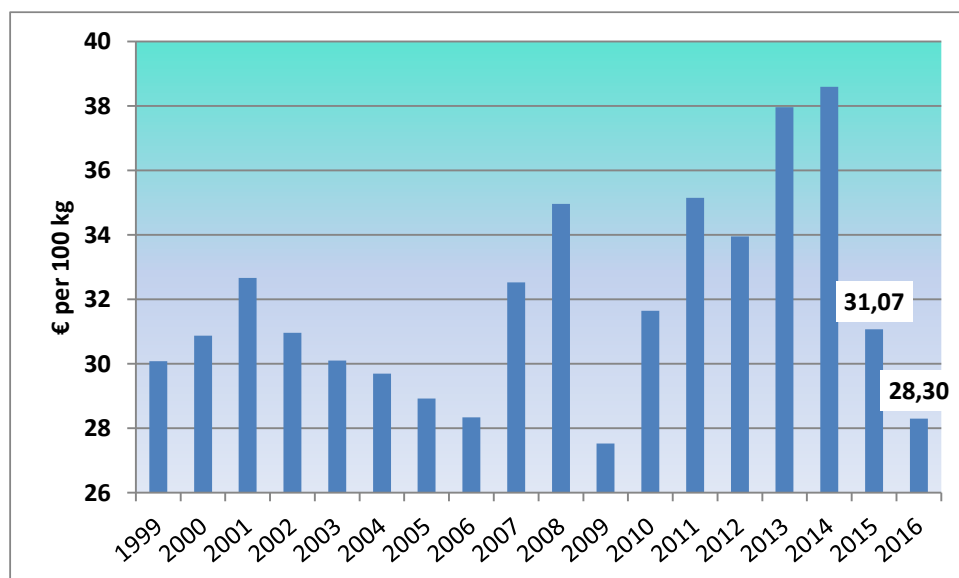
Omdat de melkprijzen worden uitgedrukt in euro's is de berekende melkprijs van het Britse **Dairy Crest** mede afhankelijk van de koers van het Britse pond ten opzichte van de euro. Door de daling van de waarde van het Britse pond ten opzichte van de euro is de berekende melkprijs van Dairy Crest gedaald met 22,6%. Uitgedrukt in nationale valuta bleef de daling echter beperkt tot 9,8%. De koerswijzigingen verklaren voor een groot deel de lage (10^e) en in 2015 relatief hoge (3^e) notering van de melkprijzen van Dairy Crest.

De Duitse melkprijzen van **Muller** en **DMK** (en nieuwkomer **Hochwald eG**) liggen net als voorgaande jaren onder het gemiddelde.

Onderaan de ranglijst staan net als voorgaande jaren de Ierse melkprijzen van **Kerry**, **Dairygold** en **Glanbia** en het Nederlandse **DOC Kaas**.

Grafiek 1 laat zien dat 2016 het één na slechtste melkprijsjaar was.

Grafiek 1. Gemiddelde melkprijzen 1999 t/m 2016

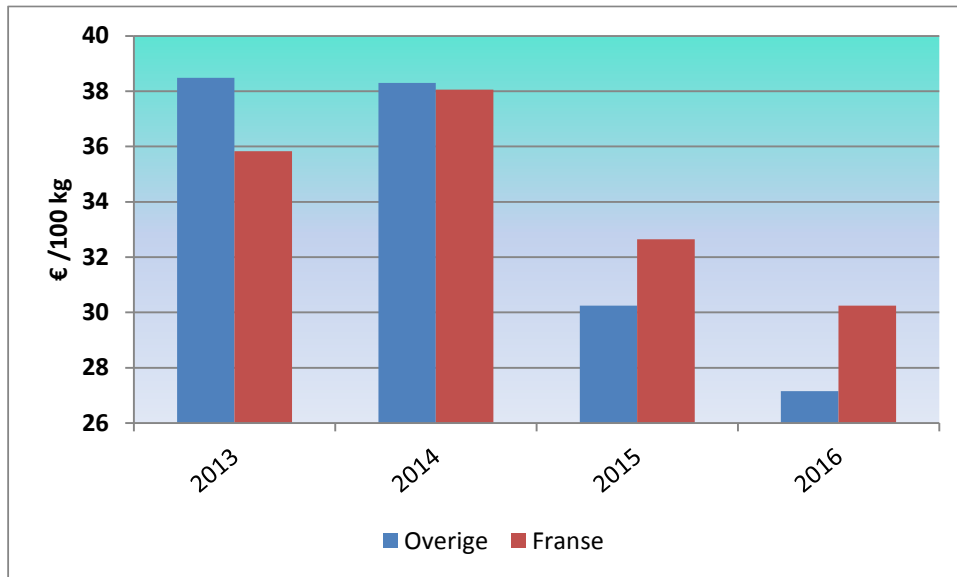

2.2 Franse melkrijzen

De melkrijzen van de Franse zuivelondernemingen in de LTO melkrijzenvergelijking fluctueren relatief minder dan de melkrijzen van de overige ondernemingen. Mede als gevolg hiervan 'scoren' de Franse melkrijzen in slechte jaren, zoals in 2016 en 2015 relatief hoger en in goede melkrijzenjaren (bijvoorbeeld 2013 en 2014) lager.

Het jaar 2014 lijkt hierop een uitzondering. Dat jaar werd gekenmerkt door hoge melkrijzen in de eerste helft van het jaar gevolgd door een sterke daling in de rest van het jaar. Eigenlijk is 2014 een overgangsjaar van goede naar slechte melkrijzen.

Grafiek 2. Gemiddelde melkrijzen Franse en overige EU zuivelondernemingen 2013 t/m 2016

Een verklaring is de gehanteerde melkrijzen systematiek in Frankrijk, zoals vastgelegd in contracten tussen de producentenorganisaties en de zuivelondernemingen. Overigens is ook de hoeveelheid melk, die melkveehouders jaarlijks mogen leveren gelimiteerd. Als meer melk wordt geleverd, dan ontvangen de melkveehouders voor deze overschotmelk een zeer lage prijs. Eigenlijk is het Franse systeem vergelijkbaar met de vroegere melkquotering met dien verstande dat de quota nu op fabrieksniveau worden vastgesteld en de heffing voor de extra melk is vervangen door een zeer lage melkrijzen, die hetzelfde effect heeft.

De Franse melkrijzen bestaat uit een basisrijzen voor standaardmelk plus of min diverse toeslagen en/of kortingen afhankelijk van de vet- en eiwitgehalten, de kwaliteit etc. Deze basisrijzen is gebaseerd op de gemiddelde basisrijzen in het vorige jaar plus een maandelijkse aanpassing (indexatie) op basis van door CNIEL gepubliceerde marktindicatoren. Daarnaast wordt om niet teveel uit de pas te lopen met de 'concurrentie' rekening gehouden met het verschil tussen de Franse en Duitse melkrijzen.

De marktindicatoren zijn gebaseerd op de opbrengstrijzen van zuivelproducten in eerdere perioden (vandaar dat de prijsveranderingen in Frankrijk doorgaans ook wat later plaats vinden, zie het 'na-ijleffect' in 2014). Omdat bij deze marktindicatoren de afzet van zuivelproducten op de Franse thuismarkt (minder fluctuaties) relatief zwaarder wegen dan de export van basisproducten naar derde landen, die veel meer in prijs schommelen, worden de prijsfluctuaties beperkt. Op het melkrijzenverschil met Duitsland wordt een franchise toegepast, waardoor niet het volledige prijsverschil wordt verwerkt in de basisrijzen. Ook dit dempt de schommelingen.

Tot slot: als de contractueel vastgelegde melkrijzen formule leidt tot door melkveehouders ongewenste uitkomsten (lees: een te lage melkrijzen) kunnen opwaartse prijsbijstellingen plaatsvinden.

2.3 Melkprijsontwikkelingen buiten de Europese Unie

Emmi Zwitserland

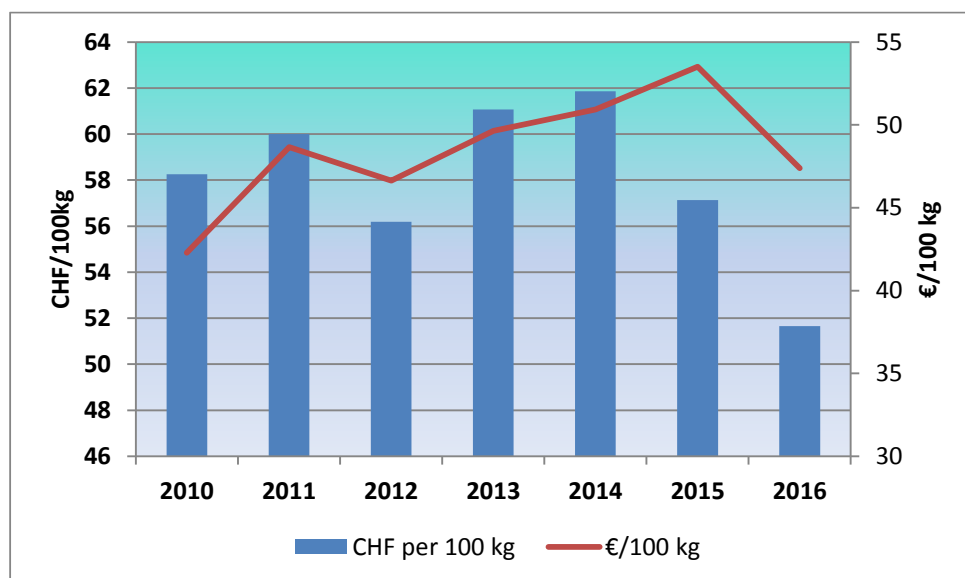
De berekende melkprijs van het Zwitserse Emmi is met 11,3% meer gedaald dan het gemiddelde van de EU ondernemingen (8,9%). Dit komt voor een deel door de (geringe) daling van de Zwitserse Frank ten opzichte van de euro, maar vooral omdat in de melkprijs van 2016 nog geen rekening is gehouden met de nabetaling.

De melkprijs van 2015 is inclusief een nabetaling van € 1,83 per 100 kg, die de melkveehouders eind 2016/begin 2017 hebben ontvangen. Naar verwachting zullen de melkveehouders ook over 2016 een nabetaling ontvangen, maar dit is pas eind december 2017 bekend.

De berekende melkprijs van het Zwitserse Emmi is gebaseerd op één van de regionale producentenorganisaties, die hun melk laten verwerken door Emmi. Het marktbeheer in Zwitserland is gebaseerd op een A-, B- en C-segment voor boerderijmelk. Melk in het A-segment wordt verwerkt tot producten met marktondersteuning, terwijl B-melk voor producten op de vrije markt is. Het C-segment betreft overschotmelk. In overleg tussen de producentenorganisatie en de afnemer worden afspraken gemaakt over de maandelijkse melkpreisen en de hoeveelheden A-, B- en C-melk. Per maand ontvangt de melkveehouder voor vastgestelde percentages van de geleverde melk een A-, B- en eventueel C-prijs. Zo waren in 2016 deze percentages en prijzen (€/100 kg) gemiddeld A: 67% en € 55,73, B: 26% en € 38,49 en C: 7% en € 23,17.

De berekende melkprijs is in 2016 € 47,46 per 100 kg (2015: € 53,51) gebaseerd op de gemiddelde A-, B- en C-prijs plus diverse toeslagen en inhoudingen, maar exclusief nabetaling. De melkprijs van 2015 is inclusief de nabetaling.

Grafiek 3. Melkpreisen Emmi 2010 t/m 2016 (CHF en € per 100 kg standaardmelk)

Fonterra

De coöperatie Fonterra verwerkt circa 87% van de boerderijmelk in Nieuw-Zeeland en 95% van de Nieuw-Zeelandse zuivelproductie wordt geëxporteerd. Daarom geeft de ontwikkeling van de melkprijs van Fonterra een goede indicatie van de opbrengstprijzen op de wereldmarkt.

Gezien de beperkte concurrentie wordt de hoogte van de melkprijs van Fonterra bepaald volgens een transparante en door de overheid geaccepteerde methodologie. De Nieuw-Zeelandse melkprijs wordt uitgedrukt per kg vet en eiwit ('milk solids' (MS)).

Fonterra publiceert bij aanvang van het melkprijsseizoen een prognose van de melkprijs. Gedurende het melkprijsseizoen, dat loopt van juni t/m mei, worden deze prognoses periodiek geactualiseerd. Na afloop van het financiële jaar wordt in september de definitieve melkprijs bekendgemaakt.

De melkpreisprognoses illustreren de omwenteling in de zuivelmarkt met een toename van de verwachte melkpreis van 41% tussen 1 augustus en 18 november 2017.

Tabel 2 Melkpreisprognoses (excl. dividend) Fonterra 2016/17

	NZD/kg MS
Opening 26 mei 2016	4,25
1 augustus 2016	4,25
25 augustus 2016	4,75
21 september 2016	5,25
18 november 2016	6,00
23 februari 2017	6,00
22 maart 2017	6,00
24 mei 2017	6,15

In de melkpreisvergelijking wordt gedurende het seizoen uitgegaan van de meest recente prognose plus verwacht dividend. Dit dividend wordt meegenomen omdat de leden per kg MS één aandeel moeten aanschaffen.

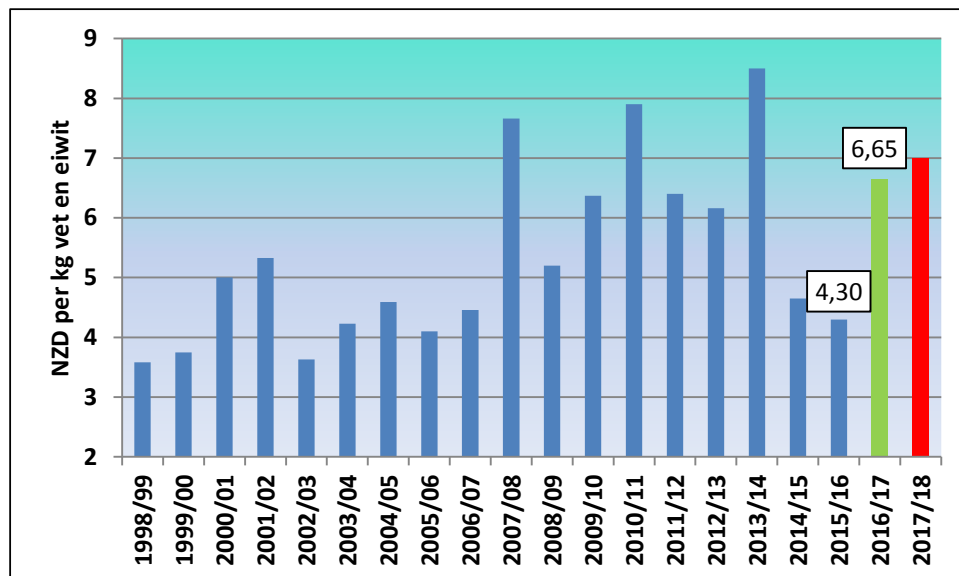
De leden-melkveehouders ontvangen maandelijks een voorschot melkpreis volgens een vooraf bepaald schema afgeleid van de verwachte melkpreis en rekening houdend met de cash flow op de bedrijven. Deze voorschot melkpreis wijkt dus af van de in de tabel vermelde bedragen.

De berekende melkpreis van het Nieuw-Zeelandse Fonterra over het kalenderjaar 2016 is € 28,02 (2015: € 21,05) per 100 kg. Deze is gebaseerd op de definitieve melkpreis NZD 4,30 per kg MS (inclusief dividend van NZD 0,40) in het seizoen 2015/16 en de meest recente prognose voor het lopende seizoen 2016/17 van NZD 6,65 (inclusief NZD 0,50 dividend).

Voor het nieuwe melkpreisjaar 2017/18 vanaf juni 2017 heeft Fonterra een openingsmelkpreis van NZD 6,50 per kg MS bekend gemaakt. Inclusief een geschat dividend van NZD 0,50 komt dit overeen met een melkpreis van NZD 7,00 per kg MS.

De melkpreis van het huidige jaar en de opening voor 2017/18 liggen veel hoger dan in voorgaande 2 melkpreisjaren, zie grafiek 4.

Grafiek 4. Melkpreizen Fonterra NZD per kg vet en eiwit

2016/17: prognose

2017/18: openingsmelkpreis

Verenigde Staten

De klasse III melkprijs geeft een goede indicatie van de ontwikkeling van de melkprijs in de Verenigde Staten van Amerika. Maandelijks worden door de overheid (USDA) melkrijzen voor verschillende klassen boerderijmelk, afhankelijk van de bestemming, gepubliceerd: klasse IV (boter en mager melkpoeder), klasse III (kaas), klasse II (overige verwerkte melk) en klasse I (consumptiemelk (-producten)). Ook worden de prijzen van de onderliggende componenten (vet, eiwit etc.) gepubliceerd. Deze prijzen zijn gebaseerd op uitgebreide marktwaarnemingen.

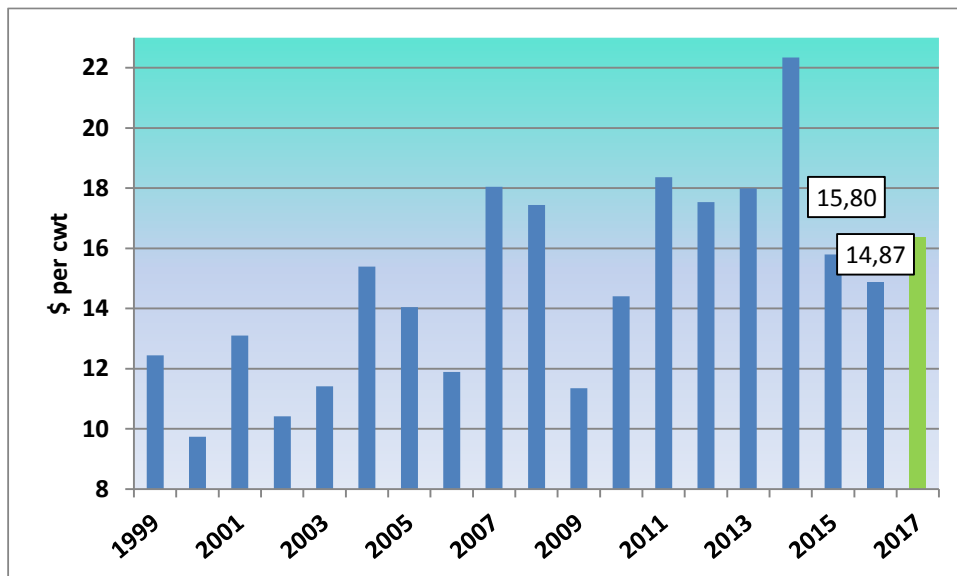
De aan melkveehouders uitbetaalde melkprijzen worden voor het grootste deel bepaald door het productenpakket van hun melkverwerker en afhankelijk daarvan een gewogen gemiddelde van deze klasse prijzen. Naast de bestemming van de melk variëren de melkprijzen afhankelijk van de marktordening per staat, de door de afnemer ingehouden kosten en/of uitgekeerde toeslagen en uiteraard werkelijke gehalten en kwaliteit.

Omdat klasse III als het meest representatief wordt gezien, wordt deze als uitgangspunt genomen voor de berekening van de USA melkprijs. Op basis van de bijbehorende prijzen van onderliggende componenten, worden de melkprijzen omgerekend naar 100 kg standaardmelk.

De klasse III melkprijs van de Verenigde Staten is omgerekend per 100 kg standaardmelk in 2016 € 33,99 (2015: € 35,82). Uitgedrukt in dollars per hundredweight (cwt=45,36 kg) is de melkprijs gedaald van \$ 15,80 in 2015 naar \$ 14,87 in 2016.

In de eerste vier maanden van 2017 was de melkprijs gemiddeld \$ 16,17 per cwt. De meest recente (mei 2017) USDA prognose voor de klasse III melkprijs in 2017 is \$ 16,10 -16,60 per cwt¹.

Grafiek 5. Klasse III melkprijs Verenigde Staten (\$ per hundredweight)

2017: prognose

¹ USDA Market Outlook 16 mei 2017.

2.4 Zuivelmarkt 2016

In 2016 was sprake van een aanbodgedreven markt. De ontwikkelingen in het aanbod leidden met name tot sterke fluctuaties in de prijzen van vetgerelateerde producten als boter, kaas en vol melkpoeder.

In het eerste kwartaal van 2016 was sprake van een sterke toename van de mondiale melkplas. Groei vond voornamelijk plaats in Europa, met name in het noordwestelijke deel daarvan. In combinatie met een tegenvallende vraag zorgde dit voor een disbalans op de markt. De voorraden liepen op en de prijzen stonden onder druk. De prijs van mager melkpoeder bleef rond het interventieprijsniveau hangen. Hierdoor liepen de interventievoorraden verder op.

In de maanden april en mei zwakte de groei van de Europese melkproductie af. Ook buiten Europa stagneerde het aanbod. Als gevolg van de minder sterke aanbodgroei dan verwacht en een iets aantrekkelijke vraag bereikte de zuivelmarkt eind april de bodem, waarna deze in mei sterk opveerde. Alleen de prijs van mager melkpoeder bleef onveranderd op het interventieprijsniveau liggen. Dit resulteerde in snel oplopende interventievoorraden.

Vanaf juni daalde het aanbod wereldwijd. Niet alleen in de EU was sprake van krimp, ook in Oceanië en Zuid-Amerika werd minder melk geproduceerd. De VS waren het enige exportland van betekenis met een beduidende groei van de melkplas. Het teruggelopen aanbod vertaalde zich in de rest van het jaar in sterk oplopende prijzen. Met name vet gerelateerde producten als boter, kaas en vol melkpoeder noteerden fors hoger. De boternotering bereikte eind november zelfs een recordniveau. In eerste instantie onttrok mager melkpoeder zich aan de opleving van de markt. In de maanden juni tot en met augustus werd er nog volop geïnterveneerd. Daarna liep de prijs langzaam op tot ruim boven het interventieprijsniveau.

De ontwikkeling van het gemiddelde prijsniveau ten opzichte van 2015 liet per product een wisselend beeld zien. De gemiddelde Nederlandse noteringen van mager melkpoeder en weipoeder bleven nagenoeg onveranderd. De gemiddelde notering voor boter steeg met 10%. Daarentegen liep de gemiddelde notering van vol melkpoeder (-4%) en de gemiddelde indicatieve waarde voor Gouda kaas (-6%) terug.

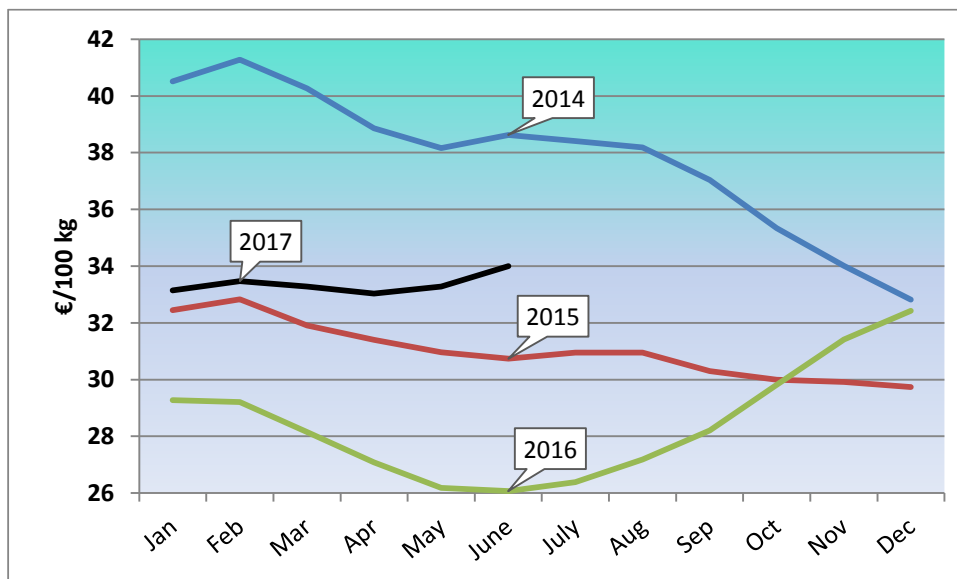
3. Melkprijs- en zuivelmarktontwikkeling eerste helft van 2017

Begin 2017 kwam de zuivelmarkt onder druk te staan. Dit gold hoofdzakelijk voor melkpoeder. In het eerste kwartaal lieten de Nederlandse prijsnoteringen van zowel vol als mager melkpoeder een continu neerwaartse beweging zien. Dit kwam voornamelijk door achterblijvende vraag op zowel de Europese markt als op de wereldmarkt. De boternotering bewoog zich in deze periode onverminderd op een hoog niveau. Na een kortstondige periode van daling nam deze vanaf half februari weer toe. De prijs voor mager melkpoeder daalde eind maart tot rond het interventieprijsniveau, wat in april voor een bodem in de markt zorgde. Wel zorgde dit voor een kleine toename van de interventievoorraden.

Vanaf mei lieten de prijzen over de gehele lijn een sterk opgaande lijn zien. De boternotering steeg al sinds medio februari onafgebroken. Eind mei lag deze op een recordniveau van ruim boven de 500 euro per 100 kg. Als gevolg van de alsmat stijgende prijs voor boter en room, gingen de prijzen voor vol melkpoeder en kaas ook verder omhoog. Mager melkpoeder was eveneens aan een opmars bezig, hoewel de prijs nog altijd dicht bij het interventieniveau lag. Wel vond hierdoor niet of nauwelijks aankoop voor interventie plaats.

In maart 2017 kwam een eind aan de stijging van de (gemiddelde) melkprijzen, die begon in juli 2016. Ook in april daalde de gemiddelde melkprijs iets, maar gezien de positieve ontwikkelingen op de zuivelmarkt zullen de melkprijzen naar verwachting de komende maanden weer gaan stijgen.

Grafiek 6. Ontwikkeling gemiddelde maandelijkse melkprijzen januari 2014 t/m juni 2017
(mei en juni schatting)

4. Toelichting berekende melkprijzen per zuivelonderneming

Granarolo

De berekende melkprijs van Granarolo – grotendeels eigendom van de coöperatie Granlatte - is in 2016 met 5,4 % gedaald naar € 36,83 per 100 kg.

Valio

De berekende melkprijs is afkomstig van één van de grotere zuivelcoöperaties in Finland die met 16 andere coöperaties alle melk laten verwerken door Valio. Gezamenlijk zijn zij eigenaar/aandeelhouder van Valio. In totaal verwerkt Valio circa 1,9 miljard liter melk ofwel circa 80 % van de Finse melkproductie. Hoewel Valio voor alle melk dezelfde prijs betaalt is het aan de coöperaties hoe dit melkgeld wordt uitgekeerd aan de leden- melkveehouders.

De berekende melkprijs is inclusief een nabetaling van € 0,78 per 100 kg (2015: € 0,68).

Danone en Sodiaal

De berekende melkprijs van Danone is net als die van Sodiaal gebaseerd op de zogenaamde A-prijs. Voor een deel van de melk binnen het quotum wordt een lagere B-prijs uitgekeerd. De hoogte van de B-prijs van Danone is gelijk aan de door CNIEL gepubliceerde waarde van melk, die wordt verwerkt tot boter en mager melkpoeder. De B-prijs van Sodiaal is gelijk aan deze prijs minus € 15 per 1.000 liter.

Per maand is het volume A-melk begrensd. Voor Danone leveranciers is dit maximaal 8,5% van het jaarlijkse quotum in de maanden november t/m april, 9,5% in mei en 12,5% in juni t/m oktober. Voor Sodiaal geldt een maximum van 7,5% voor alle maanden, behalve in augustus, september en oktober waarin geen maximum A-volume geldt.

Op basis van het in de melkprijsvergelijking gehanteerde standaard leverantiepatroon wordt in slechts enkele maanden meer dan het begrensde A-volume geleverd. Bovendien geldt in die maanden de B-prijs voor een relatief beperkte hoeveelheid melk. Hierdoor is het effect op de berekende melkprijs van het A/B systeem gering. Zou in de melkprijsvergelijking worden uitgegaan van de gemiddelde A- en B-prijs in plaats van alleen de A-prijs, dan zou de berekende melkprijs van Danone dalen met € 0,02 per 100 kg in 2016 (2015: minus € 0,07). Voor Sodiaal is het effect groter omdat de maximum volumes A geringer zijn en een lagere B-prijs wordt gehanteerd. Voor Sodiaal zou de berekende melkprijs in 2016 dalen met € 0,66 per 100 kg (2015: € 0,72) uitgaande van een gemiddelde melkprijs.

De melkprijs 2015 van Sodiaal is inclusief een nabetaling van € 0,24 per 100 kg. De nabetaling over 2016 is nog niet bekend.

FrieslandCampina

De berekende melkprijs van FrieslandCampina is inclusief een (gemiddelde) weidegangbonus van € 0,29 per 100 kg en een nabetaling van € 3,30 (€ 3,49). De nabetaling bestaat uit een prestatietoelage van € 2,09 en een reservering op naam van € 1,20.

Savencia

In 2016 heeft Bongrain de naam veranderd in Savencia, fromage & dairy.

Lactalis

In 2015 en 2016 heeft Lactalis de contractueel afgesproken melkprijs verhoogd met maandelijkse toeslagen. Deze ondersteuning bedroeg in 2016 gemiddeld € 2,57 per 100 kg. De berekende melkprijs is inclusief deze ondersteuning.

Arla

De melkprijs van Arla is gebaseerd op Deense melkgeldafrekeningen. Naast de maandelijkse voorschotmelkprijs ontvangen de leden-melkveehouders van Arla een nabetaling, waarvan een deel in ledencertificaten wordt omgezet. Over 2016 is de nabetaling 4,61% (2014: 4,71%) van de zogenaamde basiswaarde. Deze basiswaarde is de maandelijkse vet- en eiwitbetalingen minus de kosten per kg melk plus de ontvangen kwaliteitstoelagen (3%). De berekende nabetaling is DKK 9,40 (waarvan DKK 2,06 in ledencertificaten) ofwel € 1,25 (2013: € 1,37) per 100 kg standaardmelk.

Milcobel

Milcobel heeft de nabetaling over 2016 nog niet bekend gemaakt. In de berekende melkprijs 2016 is voornamelijk uitgegaan van dezelfde nabetaling als over 2015, namelijk € 0,47 per 100 kg.

De berekende melkprijzen van Milcobel zijn exclusief de bijdragen uit het zogenaamde crisisfonds in 2015/16. Deze was € 2,50 per 100 liter gedurende 6 maanden van september 2015 t/m februari 2016. Op jaarbasis is dit € 1,25 per 100 kg.

Dairy Crest Davidstow

De berekende melkprijzen van Dairy Crest hebben betrekking op de afspraken tussen de producentenorganisatie DirectMilk DPO met Dairy Crest betreffende de melk die wordt geleverd aan de Davidstow kaasfabriek.

Muller

Melkveehouders die in het laatste kwartaal van 2016 meer melk leveren dan in dezelfde maand vorig jaar ontvingen een bonus van € 3 per 100 kg extra melk. Deze bonus is niet meegenomen in de berekende melkprijs.

Kerry

De berekende melkprijs van Kerry is inclusief een duurzaamheidsbonus van 0,1 cent per liter.

DMK

Vanaf januari 2016 heeft DMK het duurzaamheidsprogramma Milkmaster ingevoerd. Afhankelijk van het aantal punten kunnen melkveehouders een maximale bonus van € 1 per 100 kg ontvangen. In de berekende melkprijs van DMK is een toeslag opgenomen van € 0,50 per 100 kg. Zo gauw bekend is wat de gemiddeld uitgekeerde toeslag is, zal dit met terugwerkende kracht worden verwerkt in de berekende melkprijzen.

Dairygold

Vanaf januari 2015 zijn de melkprijzen van het Ierse coöperatie Dairygold opgenomen in de melkprijsvergelijking. Volgens het jaarverslag zijn in 2016 de melkprijzen ondersteund met circa € 25 mln. Uitgaande van 1,2 mrd kg melk komt dit overeen met zo'n € 2 per 100 kg. In 2015 was deze steun circa € 1,7 per 100 kg.

DOC Kaas

De ledentoeslag van € 0,68 per 100 kg, die eerder werd uitgekeerd als nabetaling, is opgenomen in de maandelijkse melkgeldafrekeningen.

Op basis van het behaalde aantal punten ontvangen de melkveehouders een duurzaamheidstoeslag (premie MELKKompas) van maximaal € 1,00 per 100 kg. In de berekende melkprijzen van 2016 en 2015 is een gemiddelde toeslag van € 0,86 verwerkt. Tot slot is een kwantumtoeslag (bij 500.000 kg) van € 0,34 en een kwaliteitstoeslag van € 0,03 per 100 kg verwerkt in de melkprijs, maar is de eenmalige toeslag van € 1 per 100 kg over de in december 2016 geleverde melk niet meegenomen. Dit was een eenmalige uitkering in verband met de fusie met DMK.

Met ingang van 1 april 2016 zijn DMK en DOC Kaas gefuseerd en ontvangen DOC melkveehouders de DMK melkprijs. Beide coöperaties keren dit bedrag volgens de eigen leveringsvoorwaarden uit aan hun leden-melkveehouders. Omdat de leveringsvoorwaarden (nog) verschillen, bijvoorbeeld DOC hanteert hogere kwantumtoeslagen, kunnen de berekende melkprijzen van DOC en DMK voor het standaardbedrijf van elkaar verschillen.

Als gevolg van deze fusie en de uniformering van het uit te betalen melkgeld worden vanaf 2017 geen melkprijzen van DOC meer berekend en maandelijks gepubliceerd.

Glanbia Ingredients Ireland

De berekende melkprijs van Glanbia Ingredients Ireland (GII) is exclusief de uitkeringen uit het steunfonds van de coöperatie Glanbia (gemiddeld in 2016 € 1,35 en 2015 € 1,15 per 100 kg). Deze zijn niet meegenomen in de berekende melkprijs, omdat het een uitkering is uit het vermogen van de coöperatie en dus niet gerelateerd aan de opbrengsten en/of prestatie van Glanbia Ingredients. De coöperatie bezit 36% van de aandelen van de beursgenoteerde Glanbia plc en ontvangt jaarlijks dividend. GII is een joint venture van de coöperatie en Glanbia plc.

Ook is de uitkering van 1 cent per liter afkomstig van Ornu niet meegenomen. Ornu (voorheen de Irish Dairy Board) is een coöperatie, die de zuivelproducten van haar leden-zuivelondernemingen exporteert naar derde landen. De winst vloeit (deels) terug naar de leden-coöperaties, die – zoals in het geval van Glanbia – een bedrag kunnen doorsluizen naar de melkveehouders.

Hochwald eG

De berekende melkprijs heeft betrekking op de leden-melkveehouders die leveren aan de coöperatie Hochwald eG in Zuid-Duitsland. In 2015 verwerkte de groep Hochwald in totaal 2,3 miljard kg melk afkomstig van 5.034 leveranciers, waarvan 3.729 door de leden van de coöperatie Hochwald eG. De resterende melk is afkomstig van leveranciers aan de fabrieken in Lüneburg (Noord-Duitsland) en in Bolsward (Nederland).

De berekende melkprijs van Hochwald is € 26,36 per 100 kg in 2016. Deze melkprijs is inclusief een nabetaling van € 0,59. Omdat de nabetaling over 2016 nog niet bekend is, is uitgegaan van hetzelfde bedrag als de nabetaling over 2015.

Bijlage I Melkprijzen 2009 t/m 2016

		gem.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Hämeenlinnan Osuusmeijeri	FI	42,37	39,52	39,22	43,28	44,06	45,18	45,91	39,43	
Granarolo (Noord)	IT	39,14	34,75	34,91	40,40	40,73	41,87	44,67	38,93	36,83
Valio	FI	35,62							36,03	35,21
FrieslandCampina	NL	34,65	26,22	32,79	37,12	34,98	40,95	41,14	33,22	30,80
Danone (Pas de Calais)	FR	33,58	29,65	32,24	34,55	33,66	35,99	37,95	33,07	31,57
Sodiaal (Pas de Calais)	FR	33,55	29,66	31,96	34,56	33,78	36,34	38,42	33,41	30,29
Arla Foods DK	DK	33,36	27,51	32,65	35,41	34,47	38,61	39,42	30,50	28,28
Bongrain (Basse Normandie)	FR	33,25	29,58	31,85	34,34	33,48	35,94	38,32	32,69	29,78
Lactalis (Pays de la Loire)	FR	32,70	29,34	31,69	34,17	32,82	35,04	37,52	31,67	29,31
Dairy Crest (Davidstow)	UK	32,58	27,88	28,78	31,76	35,15	36,50	39,45	34,44	26,67
Milcobel	BE	31,52	25,25	31,96	34,18	30,63	38,68	36,16	28,45	26,88
DOC Cheese	NL	31,51	23,47	32,40	36,86	33,40	38,97	36,52	26,54	23,96
Müller (Leppersdorf)	DE	31,26	24,56	30,88	35,09	31,27	37,38	36,60	28,16	26,10
DMK	DE	30,55	23,43	30,43	33,75	31,04	36,99	36,72	27,36	24,71
Kerry Agribusiness	IE	30,30	22,71	29,04	33,61	30,45	37,31	36,15	28,29	24,84
Glanbia	IE	30,10	22,67	29,78	34,14	30,90	37,63	36,11	26,58	22,99
First Milk	UK	30,01	24,24	25,75	29,25	32,42	33,99	36,52	27,89	
Dairygold	IE	26,24							27,85	24,63
Gemiddelde		33,06	27,53	31,65	35,16	33,95	37,96	38,60	31,36	28,30
Hochwald eG	DE	28,70							31,04	26,36
Emmi	CH	48,52		42,29	48,56	46,64	49,65	51,52	53,51	47,46
Fonterra	NZ	28,10	20,80	30,50	30,15	29,99	35,54	28,71	21,05	28,02
USA class III	US	32,26	20,24	27,24	32,70	33,36	33,28	41,47	35,82	33,99

Bijlage II Gemiddelde koersen 2016 en 2015

vreemde valuta per euro	2016	2015	2016/2015
Deense Kroon	7,4587	7,4454	0,2%
Nieuw-Zeelandse dollar	1,5907	1,5895	0,1%
Britse pond	0,7260	0,8189	-12,8%
US dollar	1,1096	1,1066	0,3%
Zwitserse Frank	1,0676	1,0902	-2,1%

Bijlage III Landelijke melkaanvoer en aandeel zuivelondernemingen

	Mrd kg	Aandeel	Ondernemingen	Mrd kg
Duitsland	32,0	31%	Müller (Leppersdorf)	1,7
			Hochwald eG	1,5
			DMK	6,7
Frankrijk	24,7	55%	Savencia (Bongrain)	3,0
			Danone	1,0
			Lactalis	5,0
			Sodiaal	4,7
Verenigd Koninkrijk	14,6	3%	Dairy Crest (Davidstow)	0,5
Nederland	14,3	78%	DOC Cheese	0,9
			FrieslandCampina	10,3
Italië	11,5	7%	Granarolo	0,9
Ierland	6,9	62%	Dairygold	1,2
			Glanbia	2,0
			Kerry Agribusiness	1,1
Denemarken	5,3	89%	Arla Foods DK	4,7
België	3,9	31%	Milcobel	1,2
Finland	2,4	79%	Valio	1,9
Subtotaal	115,6	42%	Aandeel ondernemingen	
Overige EU landen	37,5		Totaal ondernemingen	48,3
EU-28	153,1	32%	Aandeel ondernemingen	
Zwitserland	3,4	26%	Emmi	0,9
Nieuw Zeeland	21,2	85%	Fonterra	18,1
Verenigde Staten	96,4			

Bron: diverse jaarverslagen en schattingen.